

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

7. Non affuisse hominibus sub lege viventibus gratiam sufficientem servandi legem vel ullum præceptum eius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

CAPVT SEPTIMVM

Non affuisse hominibus sub lege viventibus gratiam sufficientem servandi legem vel ullum præceptum ejus.

EX qua sanè conditione, & interiori statu Synagoga naturâque veteris Testamenti facile liquet, quid de gratia sufficienti Testamenti illius hereditibus data, ad custodiendum decalogum ac legem Dei, salutemque spiritalem animæ consequendam, arbitrandum sit. Idem videlicet quod de illâ eadem gratiâ in gentiles effusâ, statui debet. Nam quamvis Testamentum istud, hoc ipso quo bona temporalia, velut minima à Deo expectanda proponebat tacite quoque docere videretur, æterna bona ab eodem illo Deo petenda; hoc ipsum tamen quod insinuat docendo, non præstabat largiendo, nec ullam omninò ad hoc præstandum gratiam dabat, sed animos in eadem terreni amoris glaciæ fixos obduratosque relinquebat. Ut sanè ex veteri Testamento non major eis servandæ spiritualiter legis facilitas accederet, quam antequam illud susceperint. Nam hujusmodi facilitatem & sufficientiam dare, novo Testamento proprium est. Istud enim ex propria sua ratione qua à veteri Testamento discernitur, tollit amorem veterem; quo juxta vetus Testamentum terrena diliguntur, & inspirat novum, sine cujus inspiratione vel totam legem, vel ullum ejus præceptum servare impossibile est. Nam nisi quis ipsam legem aut præcepti justitiam dilexerit, quæ dilectio, ut alibi probavimus, non est alia nisi illa vera, pura, legitima, laudatâque charitas Dei, quam solus per novi Testamenti gratiam inspirat Deus, nulla habetur legis observatio, nec ulla haberi potest, nisi forè terrena & animalis, ex amore vel timore rerum temporalium, in qua nonnulli gentiles, haud secus ac veteris Testamenti hæredes, tanquam justitia sua gloriantur. Plurimis locis hoc sanctus Augustinus tradit, apud quem nihil ista sententiâ celebratius, qua identidem dicit, *Charitas implet legem, quam ex illo Apostolico expressit: plenitudo legis est dilectio.* Hoc autem non intelligit Augustinus de alia charitate seu dilectione Dei, quam qua ipsius præcepti justitia & rectitudo diligitur. Deus est enim rectitudo & justitia; sine qua docet non posse servare legem Dei, non solum totam, sed nec unum præceptum ejus, non solum supernaturaliter, meritorie & hujusmodi (quæ à Doctoribus recentioribus, doctrinam ejus non satis penetrantibus excogitata sunt) sed ita non posse servari ut peccatù fugiatur. Quamdiu enim animus non erigitur ad ipsam æquitatem præcepti diligendam, nullo modo ipsum præceptum facit aut diligit, sed aliud quod intuetur. Tandem enim concupiscentia, hoc est, cupiditas assequendi, aut timor

A amittendi alicujus commodi temporalis animo dominatur. Cum enim cupiditas ac timor rerum temporalium sola justitiæ dilectione obruatur & extirpetur, necesse est ea tandem animo dominari, quamdiu justitia non diligitur. Ex illis autem quisquis præceptum facit, necessario illud in virtus facit, ideoque potius ex transgressa lege reus est, quam ex observata laudandus; quamvis exterius eum observasse videatur. De quibus alibi falsus diximus, & adhuc dicturi sumus. Hic unum aut alteram locum delibasse satis est: *Ab hoc reatu graviore liberat gratiâ Spiritus sancti per Corinsum, qua diffusâ charitate in cordibus nostris donat iustitiâ dilectionem, qua immoderato concupiscentiâ superetur.* Et in libro secundo contra adversarium legis & Prophetarum: *Bona est ergo lex que hoc dicit (non concupisces) sed ubi non adeit vivificans spiritus, hæc ipsa lex quam bonam dicit, occidit: quia peccati virtus est, cum per illam operatur omnem concupiscentiam, inflammando (desiderium per) prohibitionem, quod non extinguitur per iuventem litteram timore poenæ, sed ter iuventem spiritum dilectione iustitiæ.* Hoc est, illud desiderium concupiscentiæ quo peccate delectat, non aufertur homini iussione legis, quæ solam poenam timeri facit, multò minus alia concupiscentiâ alterius rei temporalis, sed solo contrario desiderio non peccandi seu benefaciendi, quod est ipsa justitiæ dilectio. Sic enim explicat hanc impossibilitatem observandæ legis sine dilectione justitiæ ipsius legis, multis alijs locis: *Potuit, inquit, esse intus in affectionibus pravis pravitator legis, & tamen conspicua opera legis implere vel timore hominum, vel ipsius Dei, sed poenæ formidine, non dilectione et delectatione iustitiæ.* Et quid est hoc, dilectione ac delectatione justitiæ? Audi: *Aliud est enim voluntate benefaciendi benefacere, aliud autem ad malefaciendum sic voluntate inclinari, ut etiam faceret, si hoc posset impune permitti. Nam sic profectò in ipsa intus voluntate peccat, qui non voluntate sed timore non peccat. Hoc est, qui non voluntate non peccandi, seu voluntate benefaciendi, seu dilectione justitiæ, sed timore non peccat. Odium enim peccandi, & voluntas benefaciendi, seu dilectio justitiæ ex eodem fonte nascuntur, augentur ac minuuntur. Tantum enim quisque peccatum odit, quantum iustitiam diligit, quod non poterit lege terrente per litteram, sed Spiritu sanante per gratiam.* Et in Psalmum trigésimum secundum, eandem tradit impossibilitatem implendæ legis sine dilectione justitiæ: *Implebis amore, nempe justitiæ, quod timore non poteris. Qui enim timendo non facit male, mallet facere si liceret.* Itaque etsi facultas

Vile lib. 7. de grat. Christi Salvat. à cap. 12. usque in finem. Lib. de fide operibus c. 23. Lib. 2. contra adversar. legu. & P. phet. cap. 7.

Epi. 144.

In Psal. 32.

non datur, voluntas tenetur. Non facio, inquit. Quare? Quia timco. Nondum amas iustitiam, adhuc servus es &c. Quando incipit amare iustitiam nisi quando mallet furta non esse, etsi gehenna non essent, in quas fures mittentur? Hæc est, amare iustitiam. Et ipsa iustitia qualis est? Quis illam pingit? SAPIENTIA DEI, quoniam pulchritudinem habet? Per illam pulchra sunt omnia &c. Hoc est, illa iustitia que in præcepto faciendo diligere debet, est ipsa sapientia & æquitas & rectitudo DEI. Et in questionibus super Deuteronomium: Homo potest facere opus legis per charitatem iustitiae, quod non potest per timorem panis. Quæ charitas, inquit ibidem, gratia est novi Testamenti. Et in commentario epistolæ ad Galatas, cum docuisset Iudæos opera bona ex timore fecisse, quo timebant præsentem vitam suam, utpote quam diligebant: Ideo, inquit, quedam opera legis implebant, quæ in sacramentis sunt, id est, ceremonialia, illa vero quæ ad bonos mores pertinent, implere omnino non poterant. Non enim implet ea nisi Charitas. Et quænam illa Charitas? Quidam respicit, quidam diligit? Quæ est bonum si propterea non occidit aliquis, ne & ipse occidatur (id est amare, quod hominibus apparebat in opere, potiusque in illo renebatur, quod eos noverat Deus malle, si fieri posset impune. Hæc autem iustitia in præcepto diligendo, non est alia nisi illa incommutabilis & æterna regula æquitatis; nec illa est alia nisi veritas & sapientia Dei, atque ipse Deus, quemadmodum alibi fusè ex professo demonstravimus. Ut proinde nihil mirum sit quod ex Apostolo toties Augustinus clamat: Legem non implet nisi charitas. Plenitudo legis est dilectio.

Quæst. 15. super Deuter.

In Epist. ad Galatas.

MANUSCRIPTA

Ex quibus allatis Augustini testimonijs, alijsque non paucis quæ passim obvia sunt, perspicue elucet, non modo non totam legem, sed nec unum impleri præceptum posse, sine dilectione seu charitate iustitiæ, idque non implezione tantum supernaturali vel meritoria, sed ita ut oportet, hoc est, ita ut non divitiis, honore, regnum, vitamque suam temporalem & huiusmodi, quæ Pagani non minus quam Iudæi diligunt, sed ipsum præceptum, hoc est, ipsam præcepti rectitudinem & æquitatem spectet animus: quam nisi spectet, hoc ipso necesse est eum à temporalium rerum quarumcumque desiderio superari. Nam tale desiderium, ut optimè statim August. dixit, non extinguitur per iubentem literam timore panis, sed per Spiritum dilectione iustitiæ. Et ut alibi dicit: Carnalis cupiditas, quæ peccati augetur, cupiditate alia non sanatur. Qui enim aliter præceptum implet, quam illa sublimi & spiritali dilectione iustitiæ, quæ adhuc animus careat, non exiit carnalem cupiditatem, sed mutat, imò ipsam iustitiam, quam nondum diligit, pro rei quam diligit, affectuione paratus est prætermittere. Quod præclare in eisdem Epistolæ commentario sanctus Augustinus docet, quando dicit, quod sub lege ante gratiam, qui status Iudaicæ Synagoga veterisque Testamenti proprius fuit, prohibetur quidem homo, & conatur a peccato abstinere se, nempe ex illo amore cuiuscumque rei temporalis, sed vincitur: quia nondum iustitiam propter Deum & propter ipsam iustitiam diligit, sed eam sibi vult (præceptum servando) ad conquærendum terrena servire. Et quid loqui solet

Lib. 3. ad Rom. c. 4.

In commentario epistolæ ad Galatas.

ex tali amoris perversitate? Ita que ubi videtur ex alia parte ipsam, ex alia commodum spirituale, trahitur pondere temporalis cupiditatis, & relinquitur iustitiam. Quam propterea tenere conabatur ut haberet illud, quod se nunc videt amittere, si illam tenuerit. Oritur igitur non ex aliqua positiva lege dei, non ex aliqua extranea boni operis conditione, quæ debeat esse supernaturalis secundum substantiam, aut modum; aut meritorium, aut aliquid huiusmodi: sed ex ipsa natura rei, eo quod nullum præceptum impleri possit, ullius rei alterius amore quam dilectione iustitiæ, quæ præceptum sanxit: & ex qua latum fuit. Quicquid enim aliud animus, præceptum quasi servando, appetierit, iustitia carnalis erit & animalis, qualis avarorum cum aliena restitunt, ne sua rapiantur. Animus quippe manet terræ affixus, & ex eo quod vult, potius reus, quam ex eo quod voluit, commendabilis. De quo præclare idem Augustinus: Quicumque inter Iudæos facebant quod lex iubebat, non adjuvante Spiritu gratia timore panis facebant (sub quo amor ex quo nascitur ille timor comprehenditur) non amore iustitiæ: ac per hoc coram Deo non erat in voluntate, quod hominibus apparebat in opere, potiusque in illo renebatur, quod eos noverat Deus malle, si fieri posset impune. Hæc autem iustitia in præcepto diligendo, non est alia nisi illa incommutabilis & æterna regula æquitatis; nec illa est alia nisi veritas & sapientia Dei, atque ipse Deus, quemadmodum alibi fusè ex professo demonstravimus. Ut proinde nihil mirum sit quod ex Apostolo toties Augustinus clamat: Legem non implet nisi charitas. Plenitudo legis est dilectio.

Quæcumque ita sese habeant, iam consequenter liquet, quam incongruè dicatur, tam carnalibus animis gratiam affuisse sufficientem, præcepta morum ex ista sublimi & spiritali iustitiæ dilectione servandi, quibus idco hoc ipsum vetus Testamentum, terrenaque ipsius præmia promissa ac data sunt, quod (ut supra vidimus) spiritualium rerum incapaces essent. Quia non poterant capere invisibilia, per visibilia tenebantur, inquit Augustinus: Carnalia promittebantur, quia spiritalia non capiebantur. Carnalia amabant, & nondum capiebant promissa celestia, inquit Augustinus: Terrenis solis imbiant, qui meliora cogitare non possunt, inquit de illis isdem Augustinus. Quomodo igitur sufficientem gratiam habeant implendi legem, & quod multo mirabilibus adipiscendæ salutis, qui meliora temporalibus capere, imò cogitare non poterant? Ex quo fit ut toties confidenter Augustinus dicat, quemadmodum supra declaravimus, quod sub lege non erat gratia; quod non fuit qui adjuvaret; quod remanserit nisi lex sine gratia; quod litera sine Spiritu reos faciebat; quod ubi gratia non erat auxilio prohibito desiderium; quod sub lege erant rei ante gratiam Dei; quod nondum accepta gratia, concupiscentia resistere non poterant, & huiusmodi non pauca. Ex quo fit etiam ut consentaneè talis gratiæ subtractioni & Spiritus adjuvantis absentia dicat: Sic illi Synagoga filij, cobibendi fuerant a peccatis, usque

Tract. 1. in Iud. Epist. 22. Lib. 4. in Gen. 4. 34. Lib. 4. in Gen. 4. 34. Lib. 4. in Gen. 4. 34.

atque timendo ne pœnas sensibiles paterentur, quia nondum poterant amare iustitiam. Et quod huic impotentiae conjunctum est: Quem spiritum servitutis accipiunt, qui præcepta datæ legi implere non possunt, dum serviunt desideria carnalibus. Usque adeo ut & ipsum Apostolum Paulum, quamdiu sub lege constitutus erat, sanctus Augustinus dicat fuisse præceptis captivum, sed non efficacem, & ideo prævaricatorem legi. Non quod Augustinus dicere

velit, homines improbos in hac vita mutari non posse, sed talem fuisse istorum hominum sub lege viventium internum animi statum, tantamque gratiæ sufficienter adjuvantis egestatem, ut spiritalem illam iustitiam quam cogitare non poterant, amare non possent, neque consequenter præcepta legis adimplere, quæ impleri sine iustitiæ diuisione non possunt.

CAPVT OCTAVVM.

Status veteris Testamenti figurativus & propheticus non afferebat Iudæis gratiam sufficientem, sed potius impediendam.

Quanta fuerit in Iudæis servitus & ignorantia gratiæ, & Auctoris ejus.

N E e verò aliquis arbitretur ex isto tam multiplici figurarum apparatu quibus Christum & gratiam ejus quasi prophetantibus Testamentum vetus abundabat, plus aliquid sufficientis adiutorij Iudæis accessisse. Qui hoc existimat, nondum ad liquidum istius naturam legis ac statum gentis intelligit. Nam quamvis auctor gratiæ, & ipsa gratia tot figuris undique oculos auresque ferientibus obijceretur, carnalibus tamen sensibus eorum ænigmata videbantur, atque erant abstrusissima. Fallitur enim qui putat, eis & Christum & gratiam ejus ita apertè fuisse prædicatam, quem admodum sub nova lege prædicatur, ut eorum agnitione esset popularis: *Obtusi sunt, Apostolo teste, sensus eorum: Et usque in hodiernum diem cum legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum.* Erant enim admodum pauci qui spiritualia in carnalibus præfigurata intelligerent, pauciores qui intellecta sperarent ac diligerent paucissimi quibus dilectio illa spiritalis per sufficientem gratiæ adiutorium corrigeret carnales mores, æternaque vitæ percipiendæ spiritali præceptorum observatione prepararet.

Nam ut de intelligentium paucitate pauca dicam. Non erat tunc tempus illa mysteria revelandi, in quibus cognoscendis ac diligendis esset vita salutis. Hoc enim novo Testamento & ejus Auctori servabatur. Vnde illud tam celebre sancti Doctoris pronuntiatum: *In veteri Testamento est occultatio novi, in novo manifestatio veteris.* Si enim in novo Testamento, quamvis æternæ salutis prædicandæ & largiendæ dedicatum sit, videmus tamen tam multis agnitionem veritatis, sine qua homines salvi fieri nequeunt, tot seculis substractum esse, imò Spiritum sanctum vetuisse Paulo, loqui verbum Dei in Asia & in Bithynia, quid miramur illo tempore, quod celandis mysterijs datum fuit, ænigmata veteris legis carnalibus hominibus non fuisse revelata, imò prohibitos prophetas ne illa propalarent?

Vndè sanctus Augustinus audet ac non semel dicit *Tempore servitutis (id est, veteris legis) carnalibus animis nondum oportet signa revelari, quæ in iugo edomandi sunt.* Et in libro contra Adimantum Manichæi discipulum: *Cum adhuc non oporteret ante adventum Domini nudare populo legitimarum sacramentorum figurarum, non invitabantur significata intelligere, sed iussa cogebantur implere.* Nondum enim Deo inhaerebant per spiritum, sed per carnem legi serviebant. Et in Psalmum septuagesimum primum: *Quia non demonstrabatur (in veteri lege) qua fuerat eligenda, & præponenda felicitas, flos sanctorum pro magna habebatur.* Nec solum minime contemnebatur, sed etiam maxime apperebatur. Nempè omnia tempus habent. Tempus tacendi, & tempus loquendi. Tempus significandi quæ postea erant manifestanda. Tempus manifestandi quæ antea fuerant significata: *illud enim erat tempus significandi, hoc manifesta: dicit, inquit Augustinus.* Ex ista temporis diversitate nascebatur, quod illa signa futurorum per pauci intelligerent, spirituales videlicet quidam illicque maxime quos Deus Spiritu prophetiæ illustraverat. Reliqua verò carnalium turba, nullum fructum ex eorum spiritali significatione caperet. *In occulto, ait Augustinus, illis omnibus rebus novum Testamentum figuratè præannuntiabatur & capiebatur intelligentiâ paucorum, quos eadem gratia prophetico munere dignos fecerat.* Et inferius in eadem epistola: *Timentes Deum homines veteris Testamenti propter litteram terrenam & occidentem, nondum habentes spiritum vivificantem, currebant cum sacrificijs ad templum. Et quamvis in figuram futuri sanguinis quo redempti sumus, tamen nescientes quid per eas figuraretur, erantias victimas immolabant.* Et in libro de catechizandis rudibus: *Quæ, signa rerum spiritualium, tunc à paucis sanctis & intelligebantur ad fructum salutis, & observabantur ad congruentiam temporis: à multitudine verò carnalium tantummodo observabantur, non intelligebantur.* Et in libris de Civitate Dei: *Hæc lex distributione temporum data est, quæ prius haberet promissa terræ, quibus tamen significaren-*

B

Lib. 3. de doctr. Christi cap. 9.

Lib. contra Adimantum, cap. 22.

In Psal. 72. in fine.

Lib. 6. contra Faust. cap. 9.

Epist. 120. cap. 2.

Ibid. c. 13.

Lib. de catechizandis rudibus cap. 20.

Lib. 10. de Civit. c. 15.